

ÖZET

SPİNOZA VE ÖZGÜRLÜK

Perihan BABÜR METİN

Yüksek Lisans Tezi, Felsefe Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Tuncay SAYGIN

2015, 124 sayfa

Spinoza'nın özgürlük anlayışı, sahip olduğu panteist Tanrı – Doğa tasavvuru ile direkt bağlantılı olarak ortaya çıkmaktadır. Spinoza felsefesinde insanın hareketleri, Tanrı'nın zorunluluğuna bağlanmakta ve bu hareketlerin niteliği, Tanrı tarafından belirlenmekte, sadece tanrısal hareketten kaynaklanmaktadır. Kişinin kendisini özgür zannetmesi ise iki nedene dayanmaktadır, Bilincinde oluşan arzularının hem kendilerini meydana getiren hem de onların gerçekleşmesine müsaade eden dış nedenleri bilmemek.

Spinoza felsefesinde, her çeşit kayıtsız özgürlük düşüncesi rededilmektedir. Spinoza'ya göre gerçek özgürlük, tam olarak kayıtsız özgürlüğün karşıtı olan şeydir ve bu, insanın kendisi için en yüksek derecede ve en büyük kendiliğinden oluşla birleşmiş en mükemmel belirlenmişliği ifade etmektedir. Spinoza'ya göre, hareketlerimizin dış nedenler tarafından belirlenmesi, hareket yeteneğimizi azaltmaktadır. Ancak bizim için sadece dış belirleyiciler değil, aynı zamanda iç belirleyiciler de söz konusudur. Bu nedenle de bizim özgür olabilmemiz için, hareketimizin bizzat kendimiz tarafından belirlenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte bu belirlenme, hareketimizin nedensiz olduğu anlamına değil, tüm bu nedenlere kendi içimizde sahip olduğumuz anlamına gelmektedir. Dolayısıyla da özgürlük ilkesi, bu iç belirleme temelinde algılanmalıdır.

Tezin asıl amacı Klasik Teoloji ve Rasyonel Teoloji ayrımını yapıp, Özgürlük ve İrade arasındaki geleneksel bağı kırmaktır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Spinoza, Tanrı, Doğa, Özgürlük, Panteizm.